

Adattármustra. Könyves közösségi oldalak

A sorozat egyes számaiban független szakemberek értékelik a magyar nyelvű internet könyvtári szempontból fontos tartalomszolgáltatásait megadott szempontok szerint; ez alkalommal a könyvalapú közösségi helyeket. A bírálatok a használók számára fontos kezelőfelülettel, keresőrendszerrel, tartalommal és metaadatokkal foglalkoznak. Az értékelések egyrészt segítséget nyújtanak a rendszerek minél eredményesebb használatához, másrészt felhívják a fejlesztők és karbantartók figyelmét a szolgáltatás hiányosságaira, a jövőbeli minőségi javítások érdekében.

LibraryThing (magyar felület)

Honlap: <http://hu.librarything.com>

E-mail: info@librarything.com

Fenntartó: LibraryThing

Értékelés dátuma: 2011. augusztus 1.

Értékelő: Drótos László

Általános értékelés

A LibraryThing az egyik legnagyobb és valószínűleg a leghíresebb könyves közösségi oldal. Mint sok más népszerű webes szolgáltatás, ez is egy magánakció eredménye: *Tim Spalding* indította a Maine állambeli Portlandban 2005. augusztus 29-én. Mivel görög-latin szakon végzett a *Michigan Egyetemen* és ezért sok régi könyve volt, továbbá értett valamennyire a webprogramozáshoz is, így a saját és barátai házi könyvtárának katalogizálására létrehozta ezt a rendszert. (Egy másik korai projektje pedig az antik irodalom digitalizálása érdekében indított *ancientlibrary.com*.) A LibraryThing gyorsan és meglepően nagy siker lett: november 6-án már csaknem tízezer regisztrált felhasználója volt, akik több mint 700 ezer könyvet vettek fel az adatbázisába, és elismerően tudósítottak róla a különféle médiumok is. (A jelenlegi számok: közel 1,4 millió tag és 65 millió könyvrekord.)

A könyvek bibliográfiai adatait a rendszer Z39.50-es protokollon át gyűjti be különböző könyvtári katalógusokból, illetve az Amazontól, ezekből hozzátják létre a tagok a saját könyvtári nyilvántartásukat, amelyen belül többféle gyűjteményt/kategóriát is kialakíthatnak (pl. „elolvasandók”, „kölcson kapott művek”), és a bibliográfiai adatokat kiegészíthetik további információkkal is (pl. ismertető, megjegy-

zések, címkék, címlapképek). A rendszer elsősorban könyvek katalogizálására jó, bár kompromisszumokkal hangfelvételek, filmek és egyéb dokumentumok is nyilvántarthatók vele. A felhasználói aktivitást látva az alapító közösségi funkciókkal is kibővítette a honlapot: beszélgetések és fórumok indíthatók, azonos érdeklődésű csoportok hozhatók létre, bejelölhetjük és követhetjük az ismerőseinket vagy a számunkra érdekes könyvgyűjteményeket, közös tudásbázist építhetünk a könyvekhez kapcsolódó információkból (pl. ismertető, szerzői életrajzok, szereplők, idézetek, filmadaptációk). A honlap – legalább részben – 33 nyelven (magyarul is) használható, és a könyvadatokat szolgáltató 701 külső adatforrás között a nagy amerikai katalógusok mellett más országok könyvtárai is megtalálhatók. A szolgáltatás mögött tevékenykedő csapat, amelyben már könyvtárosok is vannak, egyéb módon is aktívan együttműködik a könyvtárakkal, például:

- csatolófelületet (API-t) nyújtanak ahhoz, hogy a LibraryThing információs bázisa beépíthető legyen az OPAC-okba;
- elérhetővé teszik azok katalógusait mobil eszközön (jelenleg iPhone, Blackberry és Android applikációk tölthetők le);
- néha *flash-mob* akciók keretében elvégzik kisebb gyűjtemények, állományrészek, olvasmánylisták önkéntes katalogizálását is (legutóbb pl. a nemzetközi úrállomáson található könyveket);
- az egyéni felhasználók számára pedig olyan gazdag lehetőségeket kínál a LibraryThing, hogy azok rövid áttekintése is meghaladná e cikk kereteit, így a részletes értékelés alfejezet alatt csak a főbb funkciók ismertetésére vállalkoztam.

A tesztelés során talált három komolyabb hiányosság a következő:

1. A felület megérett némi optikai tuningra, mert bár megvan a bája a fapados, nem áramvonalasított weblapoknak, és számomra szimpatikus is a dizájn helyett a tartalomra és funkcionalitásra koncentráló fejlesztési irány, de az évek során elburjánzott menüpontok és opciók miatt a kezdő felhasználók eligazodását jobban segítené egy ergonómiailag újragondolt, a fő funkciókat vizuálisan kiemelő, letisztult és egységes külalak. Ilyen, a lényegét nem érintő „ráncfelvarrás” a LibraryThinghez lelkületében, illetve jellegében közelálló Wikipédiánál és IMDb-nél is történt néhány éve.
2. A magyar felület még nem teljes és a már lefordított oldalakon is vannak javítanivalók. Bár a *LibraryThing in Hungarian group* egészen korán, még 2006 októberében megalakult, és jelenleg 63 tagja van (köztük néhány aktív fiatal könyvtáros is), a statisztika szerint csak a felület 62,6%-a lett még lefordítva – és ebben a terjedelmes sügő nincs is benne, mert az csak angolul érhető el. A csoport fórumain sincs mostanában sok aktivitás, ahogyan a 2007. december 17-én indult *LibraryThing könyvtárosok* csoportban sem. Érdemes volna pedig kicsit szervezettebben nekiállni a magyarításnak, ha felvállalná a koordinálást egy könyvtár, tanszék vagy szakmai szervezet, mert az idegen nyelveket nem ismerő honfitársainkat könnyen elriaszthatják a minduntalan előbukkanó angol feliratok, és a részletesebb magyar ismertető hiánya. Ők persze választhatnak egy hasonló célú hazai webhelyet is a könyveik katalógizálására, de akkor lemondanak a LibraryThing hatalmas nemzetközi közösségéről, illetve az általuk összegyűjtött információkról, és a páratlan a funkciógazdagságról.
3. Hasonlóan veszteség a hazai könyves világ számára, és hátráltatja a magyar felhasználók számának emelkedését az, hogy egy-két kivételtől eltekintve nincsenek jelen a magyar könyvtárak, könyvkereskedők, szerzők és kiadók a LibraryThingen, pedig ha közzétennék katalógusaikat, adatbázisaikat, híreiket és rendezvényeiket, akkor itt könnyebben megtalálnák az olvasni szerető célközönségüket, mint a Facebookon, ahol viszont már mindenki kötelességének érzi, hogy jelen legyen. És ha emellett beépítenék a könyves adatbázisaikba a LibraryThing tagjai által írt ismertetőket és az automatikus könyvajánlás-funkciót (ahogy ezt egyre több külföldi könyvtár teszi), akkor a saját szolgáltatásuk is gazdagodna, s a szinergiahatás miatt végül mindenki jól jár: a felhasználók új szerzőkre és olvasnivalókra bukkannak, a

könyves szakma pedig új vagy aktívabb olvasókat tud megnyerni. Továbbá a LibraryThing világméretű ismertsége miatt különösen alkalmas lenne a magyar írott kultúra külföldön történő népszerűsítésére. Az idegen nyelvre fordított művekről írt angol és egyéb nyelvű ismertető mellett szép feladat lenne néhány híres magyar származású tudós és művész könyvtárát is katalógizálni a *Hagyatéki gyűjtemények* akció keretében.

Összefoglalva: A „LibraryThing egy óceán”, ahogy azt az *Egyéb* menüpont alatt olvashatjuk. Az egy-személyes hobbiprojektből az egyik legnagyobb könyves közösségi oldallá nőtt fel, rengeteg taggal, hatalmas közös adatbázissal, számtalan hasznos funkcióval. Nagy előnye, hogy a felhasználói címkézés, ismertetőírás és ajánlás mellett kezdettől fogva megbízható és minőségi adatforrásokra: könyvtári katalógusokra és néhány könyvkereskedői adatbázisra támaszkodik. Bár csak korlátozott mértékben (200 könyvig) ingyenes, de az életre szóló teljes jogú tagság sem nagy összeg (25\$). Más, gyorsan felfutott és üzletiessé váló közösségi oldalaktól eltérően megmaradt a személyes jellege: az alapító Tim Spalding ma is aktívan részt vesz a fejlesztésben és kommunikál a felhasználókkal, az oldalakon nincsen reklám, és a felhasználói azonosítónkon kívül semmilyen más adatot nem vagyunk kötelesek megadni magunkról, illetve privát beállítások mellett semmit nem kell megosztanunk másokkal. A magyar aktivitás még kicsi: a felület fordítása nem teljes, a regisztrált tagok száma 1892, csak két hazai katalógus (OSZK és MOKKA) kérdezhető le, a könyvforrásokat és könyves eseményeket mutató térkép fájdalmasan üres a *Helyi* menüpont alatt. Több figyelmet és aktivitást érdemelne a *hu.librarything.com* a könyves szakembereink részéről, és akkor feltehetően a magyar olvasók is nagyobb számban vennék birtokba.

Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A nyitólap (1. ábra) néhány kedvcsináló mondat és a legújabb történetek könyvborítókkal színesített listája fogadja a látogatót, aki, ha a *Trendek* feliratú (eredeti nevén *Zeitgeist*) fülre kattint, máris belevetheti magát a legnagyobb magánkönyvtárak, a legnépszerűbb vagy legújabb szerzők, könyvek, címkék, könyvkritikák és egyebek böngészésébe, vagy belenézhet a fórumokon és a csoportokban zajló társasági életbe. Ha viszont már regisztráltunk és bejelentkez-

tünk, akkor megváltozik a kezdőlap: a jobb hasábnan megjelenő hírek mellett a saját újonnan felvett könyveink, címkéink, statisztikai adataink, a környékbeli események, az általunk figyelt fórumok és csoportok, a könyveinkhez kapcsolódó ajánlások és a miénkhez leginkább hasonló egyéb könyvtárak listái foglalják el a képernyő

nagyobbik részét. A gyűjteményeink felsorolása szerencsétlen módon ennek a hasábnak az aljára került, pedig ez fontos dolog azoknak, akik részekre bontották a katalógusukat. A gyűjteményeinket természetesen máshonnan is meg tudjuk nyitni, úgyhogy ez nem okoz gondot a gyakorlott felhasználóknak.

LibraryThing magyar | Fordítsd le! | Sgó

Kezdőlap Trendek Fórum Csoportok Helyi

Search site

Könyveid otthona.

Enter what you're reading or your whole library. It's an easy, library-quality catalog.

1,300,000 könyvrajongó közössége.

A LibraryThing összeköt mindazokkal, aki látják, hogy mivel foglalkozol.

Become a Member?

CSATLAKOZZ

Már tag vagy?

név

jelszó

JELENTKEZZ BE

or sign in with

[elfelejttem / szervezetek / feltételek](#)

PRÓBÁLD KI

- Nézz körül.
- Csatlakozz. Érdekesebb mint a körülnézés.
- Bloggerek és a média a LibraryThing-ről.

MIRE JÓ?

- Csatlakozhatsz a világ legnagyobb könyvklubjához.
- Katalogizálhatsz a könyveidet az Amazon, a Library of Congress és a világ 690 másik könyvtára segítségével. Importálhatsz bárhol.
- Hasonló ízlésű embereket találhatsz kéénnyelmesen.
- Új könyveket találhatsz.
- Könyveket kaphatsz ingyen a kiadóktól és a szerzőktől Korai kritikáért
- 200 címet ingyen tárolhatsz, előlött évi 10\$ tagdíjért, vagy egyszer 25\$-ért örök időkre katalogizálhatsz.
- Számos nyelven elérhető: (egyebek)

A LEGFRISSEBB ESEMÉNYEK

Beamis12 bírálta, értékelte: Ann Napolitano : A Good Hard Look: A Novel ★★★★★ (kritika olvasása)

thewalkinggirl értékelte, hozzáadta: Cherie Priest : Hellbent (Cheshire Red Reports, Book 2) ★★★★★

thcsn bírálta: Nicholas Rescher : Ignorance: (On the Wider Implications of Deficient Knowledge) (kritika olvasása)

catherinegardner2011 értékelte: Cynthia Kadohata : Weedflower ★★★★★

MariaSawa bírálta, értékelte: Jason McIntyre : Shed ★★★★★ (kritika olvasása)

kivarson értékelte, hozzáadta: Greg Rucka : Gotham Central, Book 3: On the Freak Beat ★★★★★

rjbwrf értékelte: Lauren Conrad : Lauren Conrad Style ★★★★★

callmybluff értékelte: Sharon Stone : All the Bold Days of My Restless Life ★★

dangraves értékelte, hozzáadta: Gary R. Habermas : The Historical Jesus: Ancient Evidence for the Life of Christ ★★★★★

pdebolt értékelte: Ayelet Waldman : Love and Other Impossible Pursuits ★★★★★

"Not surprisingly, librarians love LibraryThing."
Library Journal (March 15, 2007)

Segítség/GyIK | Rólunk | Adatkezelés/Felhasználói feltételek | Blog | Kapcsolat | LibraryThing.com | APIs | WikiThing | Közös tudástár | Hagyatéki gyűjtemények | 64,934,855 könyv!

Copyright LibraryThing and/or members of LibraryThing, authors, publishers, libraries, cover designers, Amazon, Bol, Bruna, etc. | static: /1312101865

1. ábra A LibraryThing magyar kezdőlapja

- A felület minimalista, a vizuális hatást a pasztell háttérszínek és az itt-ott feltűnő apró ikonok határozzák meg, és persze a könyvborítók, ha elkezdünk böngészni vagy katalogizálni. A kiemelt szövegek élénksárga háttérűek, ami nekem túl harsány az általános színvilághoz képest. A *Könyveid* fülön a gombok időnként elcsúsznak egymáshoz képest a Firefox böngészőmben, de ez a használhatóságukat nem befolyásolja. Ugyancsak kisebb szépséghiba az, hogy a személyes kezdőlapra a *Legújabb ajánlások* modul ugrik egyet, amikor a szerkesztésére szolgáló kis ceruzaikon megjelenik. Az viszont jó, hogy ez a kezdőlap átszerkeszthető, ki-be lehet kapcsolni az egyes modulok megjelenését és állítani lehet bizonyos paramétereiket. A könyveink listanézettét is személyre szabhatjuk: ötféle stílust definiálhatunk (A-E betűkkel jelzettek), sőt azt is megadhatjuk, hogy a látogatóink számára melyik legyen az ajánlott listaformátum.
- A puritán külalagnak köszönhetően a dinamikus generált oldalak gyorsan megjelennek a böngészőnkben, miután letöltődtek hozzájuk az adatbázisból a szükséges adatok. A gyors használatot segíti az is, hogy a fontosabb funkciók több helyről is elérhetők, így nem kell annyit navigálni az oldalak közt.
- A gombok és ikonok többségénél rövidke magyarázat jelenik meg, ha rájuk visszük az egeret, illetve a *Súgó* feliratra kattintva mindenhol rendelkezésre áll egy részletes, helyfüggő ismertető is, amely a *HelpThing* nevű wiki megfelelő oldalát hozza be. Ezt a wikit 2009 óta bárki szerkesztheti, de csak angolul íródik (automatikus Google-fordítás kérhető néhány nagyobb nyelvre). A felhasználói felületet viszont bármilyen nyelvre honosítani lehet, erre a *Fordítsd le!* felirat biztat minden oldalon, és ez is wiki-szerűen megy, vagyis bármelyik regisztrált felhasználó írhatja ezeket a szövegeket – előtte persze ajánlatos elolvasni a fordítói útmutatót. (A tesztelés során magam is kijavítottam gyorsan néhány gépelési hibát a magyar oldalakon.) A nem angol karakterek többnyire helyesen jelennek meg, de előfordulnak néhol gikszerek: például az *Alapértelmezett külső kereső* sorban az „Országos Széchényi Könyvtár” nevében az ékezetes betűk eltűntek (*l. a 2. ábrán*), a lebegő *tooltip* feliratokban pedig *acute* HTML-kódokra lehet bukkanni (*l. a 4. ábrán*).
- Sikerült néhol hibaüzenetet produkálni a tesztelés során, de az egy ilyen permanens evolúcióban levő webhelynél nem meglepő. Például,

amikor az *Ajánlások* oldalon a saját ajánlásaimat próbáltam megnézni – miközben még nem készítettem egyet sem –, akkor az egyik php program hibára futott. Ugyancsak egy „internal server error” üzenet jött a *Könyvek hozzáadása* fülön időnként, amikor a Magyar Országos Közös Katalógusban akartam keresni. Hogy ez a LibraryThing vagy a MOKKA szerverének a hibája, vagy egyszerűen csak túl hosszú volt a válaszdő, azt nem tudom, mindenesetre újabb próbálkozásra általában rendben lefutott a keresés és megjelentek a találatok.

Keresőfunkciók, találatok

- A LibraryThing többféle keresőt is tartalmaz, különböző célokra. A *Könyvek hozzáadása* oldalon a már említett 700+1 adatforrás között tudunk keresni. (A +1 a LibraryThing saját, *Overcat* nevű adatbázisa, ami jelenleg már több mint 32 millió, jó minőségű katalógustételt tartalmaz, melyeket a korábbi felhasználói keresések eredményeként gyűjtött össze a rendszer. Emellett csaknem teljességgel tartalmazza a *Library of Congress* és néhány más nagy amerikai könyvtár rekordjait. Kezdsnek célszerű ezt választani, mert lényegesen gyorsabban adja a találatokat, mint a külső források.) Hogy mely adatbázisokban szeretnénk többnyire keresni, és hogy melyik legyen ezek közül az alapértelmezett, azt mi állíthatjuk be. Az egyszósz keresőbe szerzőt, címrészletet, kiadót, ISBN-t, LCCN azonosítót (Library of Congress control number) egyaránt beírhatunk, sőt akár vonalkódot is bevihetünk szkennelvel vagy kamerával. Ahogy a mellékelt képernyőfotón (*2. ábra*) is olvasható (sajnos még ez is csak angolul), a fejlesztők azt tanácsolják, hogy ha az Amazon adatbázisában keresünk, nyugodtan legyünk felületesek, mert az úgyis nagy valószínűséggel kitalálja, hogy mire vagyunk kíváncsiak, de a könyvtári katalógusok szigorúbbak, ezeknél az összetartozó szavakat célszerű egymás mellé írni és az egyes kifejezéseket vesszővel elválasztani egymástól: pl. *jókai mór, arany ember, révai*. A jobb hasámban megjelenő találati listában az (*egyéb*) szóra kattintva nézhetünk meg néhány további adatot és választhatjuk ki a számunkra megfelelő kiadást. (Ha végképp nem találunk egy könyvet egyik szóba jöhető adatbázisban sem, akkor kézzel is bevihetjük a főbb adatait. Van továbbá tömeges importálási lehetőség is ISBN számok alapján, feltöltött fájlokból vagy weblapokról.)

The screenshot shows the LibraryThing website interface. At the top, there's a navigation bar with links like 'Kezdőlap', 'Profil', 'Könyveid', 'Könyvek hozzáadása', 'Fórum', 'Csoportok', 'Helyi', 'Egyéb', and 'Trendek'. A search bar is on the right. The main content area is divided into two columns. The left column contains sections for 'Saját könyvtárhoz hozzáadás' (Add to your own library) with a search box containing 'galaxis útikalauz', 'Címkék hozzáadása' (Add tags), and 'Hozzáadás a gyűjteményhez' (Add to collection). The right column shows search results for 'Hungarian National Library' with 16 results. The first result is 'Douglas Adams : Galaxis útikalauz stopposoknak (2010). (egyéb)'. The second result is 'Eoin Colfer : Ja, és még valami... Douglas Adams Galaxis útikalauz stopposoknak trilógiájának hatodik része (2010). (egyéb)'. The third result is 'Douglas Adams : Galaxis útikalauz stopposoknak (2005). (egyéb)'.

2. ábra A külső adatbázisok keresőfelülete és néhány OSZK-s találat

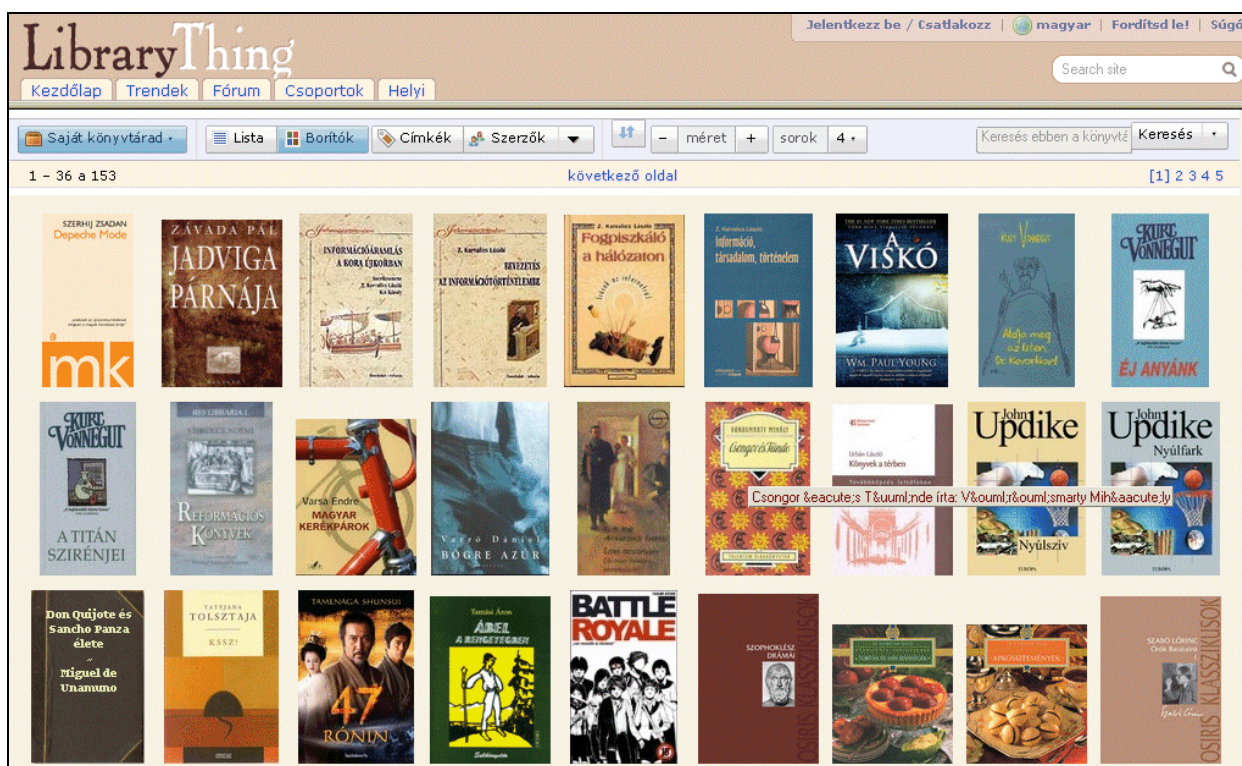
- A saját könyvtárunkban/katalógusunkban a *Könyveid* menüpont alatt megjelenő keresővel tudunk megtalálni valamit. Ez is egy egysoros beviteli mező, de másként működik, és több lehetőséget kínál, mint az előző. Nem kulcsszavakra, hanem szóközzel elválasztandó karaktersorozatokra keres, a kifejezéseket idézőjelek közé kell tenni, a nem kívánt szavak a - jellel zárhatók ki, és lehet mezőkre szűkíteni (pl. cím, szerző, címke, téma, ismertető) egy lenyíló menüből vagy pedig prefixekkel. A lehetőségek a hu.librarything.com/wiki/index.php/Search oldalon vannak összefoglalva (angolul). Ez a súgóoldal azért is fontos, mert itt kérhetjük az adataink újraindexelését az *index your catalog for search* linkre kattintva, abban az esetben, ha nem találunk valamit, amiről pedig tudjuk, hogy benne van a katalógusunkban. A találati listában szereplő könyveinket rendezhetjük, megjeleníthetjük különféle nézetekben (3., 4. ábra), egyszerre címkézhetjük, vagy áttehetjük egy másik gyűjteménybe, illetve törölhetjük is őket. Mindaddig ez a találati halmaz lesz látható, amíg meg nem nyomjuk a kereső-

kérdésünket mutató sor végén az *[x]* jelet vagy el nem hagyjuk a *Könyveid* fület.

- A harmadik kereső szinte minden oldalon elérhető a jobb felső sarokban és ezzel csaknem az egész site-on egyszerre tudunk keresni. Ha üresen hagyjuk a beviteli mezőt és a nagyító ikonra kattintunk, akkor a hu.librarything.com/search.php oldalra kerülünk, ahol a bal oldali hasámban látjuk, hogy mire terjed ki a keresés és ki is választhatjuk a bennünket érdeklő részhalmazt. A művek bibliográfiai leírásain kívül jöhetnek találatok a felhasználói címkék közül, a tematikus besorolási rendszerekből (pl. Library of Congress Subject Headings), a közösségi aloldalokról (csoportok, fórumok és wiki), a könyves cégek, a könyvtárak és az események adatai közül, valamint a *Közös tudástár* nevű információhalmaz néhány fontosabb mezőjéből (díjak, szereplők, helyszínek). Az eredménylista relevancia vagy abc szerint rendezhető, de egyes esetekben további rendezési vagy szűrési szempontok is megjelennek a keresőmező alatt.

LibraryThing						
Kezdőlap Profil Könyveid Könyvek hozzáadása Fórum Csoportok Helyi Egyéb Trendek						
Saját könyvtár Lista Borítók Címkek Sz: < Stílus A B C D E ↑↓ Keresés ebben a könyvtárban Keresés						
101 - 150 a 153-ból előző oldal következő oldal 1 2 [3] 4						
Cím	Szerző	Kiadás éve	Címkek	Értékelés	Bejegyzés dátuma	
 Nemes Nagy Ágnes összegyűjtött versei	Ágnes Nemes Nagy	2002		★★★★★	Aug 6, 2009	4 0 részletes lap
 Nyúlfark	John Updike	2003	20.sz, USA, regény, Harry Angstrom	☆☆☆☆☆	Sep 28, 2010	316 4
 Nyári ételek	Ágnes Biró	2007	szakácskönyv, egytálétel, főétel, leves, nyári	☆☆☆☆☆	Jun 11, 2009	1 0
 Nyúl szív	John Updike	1992	20.sz, USA, regény, Harry Angstrom	☆☆☆☆☆	Sep 28, 2010	1,323 10
 Nyelv és lélek	Dezső Kosztolányi	1999	magyar, nyelv, nyelvészet, irodalom, cikk, publicisztika, gyűjtemény	★★★★★½	Aug 6, 2009	3 0
 Oliver Twist	Charles Dickens	2009	regény, angol, 19.sz, szociológia	☆☆☆☆☆	Sep 28, 2010	9,937 76

3. ábra Listanézet böngészéshez és találati halmazokhoz

4. ábra Könyvbtorítókat mutató nézet, egy magyar könyvtáros katalógusából

- A *Közös tudástár*nak emellett saját keresője is van a hu.librarything.com/commonknowledge lapon, ahol 53-féle mező szerint szűkíthetjük a kérdésünket. Ezek többsége a művekre (pl. címvariánsok, kezdő- és zárómondatok, szereplők, filmváltozatok), illetve a szerzőkre (pl. névváltozatok, életrajzi adatok) vonatkozik. E cikk (pontosabban e mondat) írásának időpontjában 3 567 742 darab ilyen elemi adat volt a tudástárban. Böngészni éppen nem lehetett őket – a tájékoztató szöveg szerint ez csak ideiglenes leállás, mert „hamarosan érkezik egy új, interaktívabb változat” –, de a keresés működött. Az így kapott találati listákban az látszik, hogy ki, mikor, milyen nyelven, mihez (pl. műhöz vagy szerzőhöz) kapcsolódva milyen típusú adatot (pl. szereplő, helyszín, életrajz, ismertető) vitt be, és természetesen maga az adat (vagy annak az eleje, ha túl hosszú) is megjelenik a listán, amely ezen szempontok szerint rendezhető is.

Tartalom, minőség

- A LibraryThing szerencsés keveréke a professzionális könyvtári adatoknak és a webkettes felhasználói tartalmaknak. Nagy érdeme, hogy az elsők között vitte ki a könyvtári katalógusokban felhalmozott tudást egy olyan virtuális helyre, ahol az olvasók gyülekeznek, építgetik a saját oldalukat és könyvekről beszélgetnek. Természetesen a könyvtári rekordok is sokfélék (és esetenként hibásak vagy hiányosak is lehetnek), tekintve, hogy annyiféle országból és könyvtárból származhatnak. Ha egy könyvnek nincsen ISBN-je, akkor sokszor nem egyszerű feladat a rá vonatkozó leírások beazonosítása a különböző katalógusokban. Még nehezebb egy mű különböző kiadásainak, illetve fordításainak összerendelése. A címváltozatok, névváltozatok, kiadások azonosításához az automatikus módszerek mellett a felhasználók segítségére is támaszkodik a LibraryThing, akik a *Közös tudástár*ban hozhatnak létre kapcsolatokat. (Ez persze újabb hibák forrása lehet, tekintve, hogy nem szervezett és kontrollált módon folyik ez a tevékenység.)
- Néhány számadat a méretek illusztrálására: a 65 millió katalogizált könyv kb. 6,3 millió művet jelent. Ezekhez több mint 78 millió címkét, kb. másfél millió véleményt és félmillió ismertetőt készítettek a tagok eddig, valamint 2,5 millió könyvborítót tölthettek fel. A közösségi kommunikáció 110 ezer fórumban és 7761 csoportban folyik. A legnagyobb magánkatalógus 45 604 tétel. Ami a magyar tartalmat illeti: még csak kb. 39 ezer katalogizált könyv van a magyar felhasználók virtuális polcain, ezek közül a legna-

gyobb 5 085 tételt tartalmaz. Magyarról fordított mű kb. 450 található, ezeket közel 12 ezerszer vették fel eddig valamelyik gyűjteménybe. Magyar könyvtári rekordok 2007 végétől emelhetők át a LibraryThingbe, amikor az OSZK és a MOKKA adatbázisát sikerült integrálni a rendszerbe (erről a

librarything.com/blog/2007/12/hungary-hungary.php címen olvasható blogbejegyzésben számolt be lelkenedezve Tim Spalding).

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A LibraryThing – az ismerkedésen és a könyvekről való beszélgetésen kívül – alapvetően a metaadatokról szól, egészen tágan értelmezve ezt a fogalmat: beleértve lényegében minden adatot, ami a művekhez, illetve azok alkotóihoz kapcsolódik. Ezért lényegesen több információt találhatunk itt (elsősorban persze a népszerű, angol nyelvű könyveknél), mint amennyit egy könyvtári vagy egy könyvkereskedői adatbázis tartalmazni szokott. Ahogy a mellékelt képen látszik (5. ábra), az egyes könyvek adatlapján le nyitható vagy összezsukható rovatokban lehet a különféle típusú kísérő információkat megnézni és többségüket szerkeszteni is. Ezenkívül a bal és a jobb oldali sávokban további menüpontok, információk és hivatkozások (pl. WorldCat és Amazon keresőlinkek) található az adott könyvhöz vagy műhöz kapcsolódva.
- A könyveink fontosabb adatait (valamelyik előre definiált listastílust, valamint rendezési szempontot és esetleg egy keresési feltételt beállítva) a kis printer ikonra kattintva tudjuk kinyomtatni a *Könyveid* fülön. Ez valójában csak egy nyomtatási nézetet ad, és utána a böngészőnk *Fájl* menüjéből tudjuk elindítani a nyomtatást. Jó volna, ha ezek a listák RTF formátumban is letölthetők lennének, mert akkor szebben formázott és tördelt papírkatalógust tudnának készíteni maguknak a felhasználók. És jó lenne egy nyomtatási nézet a könyvek, illetve a művek adatlapjain is, ami csak a középső hasámban található információkat tartalmazza a navigációs keret nélkül – mert ott nem találtam ilyet.
- A katalógus lementésére meglehetősen eldugott helyen, az *Egyéb* fül alatt található *Import/Export* menüpont alatt van lehetőség. Csak a teljes katalógusunkat tudjuk exportálni CSV (vesszővel elválasztott szövegfájl), XLS (Excel táblázat) és MARC (UTF-8 kódolású USMARC fájl) formátumban. A *LibraryThing_export.csv* nevű állományban sajnos vegyesen vannak acute és UTF-8 kódok, a *LibraryThing_TD.xls* táblázatban pedig rosszul kódoltak az ő és ű betűk. A

Librarything.marc21.utf8.MARC fájl helyességét

LibraryThing

mekdl | Kijelentkezés | Fordítsd le! | magyar | Súlyó

Kezdőlap | Profil | Könyveid | Könyvek hozzáadása | Fórum | Csoportok | Helyi | Egyéb | Trendek

Galaxis útikalauz stopposoknak
írta: **Douglas Adams**

Sorozat: **Galaxis útikalauz (1)**

Tagok	Kritikák	Népszerűség	Átlagos értékelés	Beszélgetések
19,035	275	45	★★★★ (4.24)	672

Könyvinformáció Szerkesztés Kritika Könyvtöltés

Galaxis útikalauz stopposoknak
Douglas Adams
Budapest Gabo [2005]

Tag mekdl Értékelés ★★★★★
Gyűjtemények Saját könyvtárad Címkék Nincs (szerkesztés)

* Tagok minden tag
* Címkék számokkal mutasd az összeset

1001 1001 books 20th century adventure aliens British classic **comedy**
Douglas Adams English **fantasy fiction** funny h2g2 **Hitchhiker's**
Guide **Hitchhiker's Guide to the Galaxy** **humor** made into movie **novel**
own paperback **read** satire **sci-fi science fiction**
series **sf** sff space **space travel**

* LibraryThing ajánlások
* Tagok ajánlásai frissít
* Tetszeni fog?

LibraryThing thinks you will like *Hitchhiker's Guide to the Galaxy* (prediction confidence: nagyon magas)

* Tagok kritikái
* Megjelent kritikák ?
* Munkakapcsolatok
* Közös tudástár mutasd a korábbi
* Hivatkozások
* LibraryThing tagok leírásai ?
* Könyvleírások

Gyorslinkek

- Amazon.com (közvetlenül)
- Abebooks.com
- Google Books — Book info
- Project Gutenberg (0 kiadás)
- WorldCat

Szerezd meg a könyvet!
Helyi könyvkereső
Összes forrás

Csere E-könyvek Hangoskönyv
270 2 megvásárolható3 megvásárolható elérhető.
278 igényelt

Népszerű borítók

DOUGLAS ADAMS
HITCHHIKER'S GUIDE TO THE GALAXY
THE HITCHHIKER'S GUIDE TO THE GALAXY
THE HITCHHIKER'S GUIDE TO THE GALAXY
THE HITCHHIKER'S GUIDE TO THE GALAXY
(mutasd mind a(z) 316 borítót)

Értékelés
Átlag: ★★★★★ (4.24)

0.5	8
1	43
1.5	31
2	179
2.5	85
3	714
3.5	217
4	1725
4.5	276
5	2864

24 óránként frissül

Ez a te oldalad?
Legyél te is **LibraryThing Szerző!**

Összetett
Borító újraszámolása
Cím/szerző újraszámolása

5. ábra Egy könyv adatlapja, kinyitható szekciókkal

nem volt módon letesztelni. Utóbbiból háromfélt is választhatunk egyébként:

- o a *Basic* nevű változatnál a LibraryThing rendszere építi fel a MARC rekordot minden esetben;
- o a *Basic + MARC* típus esetében megtartja az eredeti MARC rekordot azoknál a könyveknél, amelyek adatai valamelyik könyvtári katalógusból származnak, a többinél pedig összeállít egy újat;
- o a *Fuzzy* elnevezésű harmadik változat pedig abban különbözik az előzőtől, hogy ha nincsen hiteles könyvtári MARC rekord valamelyik könyvhöz (mert például kézzel vitte be az adatokat a felhasználó, vagy az Amazon adatbázisából emelte át), akkor a rendszer előbb megpróbál ilyet keresni (ISBN vagy egyéb megbíz-

gusból származnak, a többinél pedig összeállít egy újat;

- o a *Fuzzy* elnevezésű harmadik változat pedig abban különbözik az előzőtől, hogy ha nincsen hiteles könyvtári MARC rekord valamelyik könyvhöz (mert például kézzel vitte be az adatokat a felhasználó, vagy az Amazon adatbázisából emelte át), akkor a rendszer előbb megpróbál ilyet keresni (ISBN vagy egyéb megbíz-

ható azonosító alapján) valamelyik nagy katalógusban, és csak ha végképp nem találja meg a könyvet, akkor készíti el maga a MARC rekordot.

- A felhasználók által hozzáadott információk (pl. címkék, ismertető, pontszámok) minden esetben a 9xx jelű mezőkbe kerülnek. A MARC export részleteiről és korlátairól a *library thing.com/wiki/index.php/HelpThing:MARC_export* címen levő súgóoldal tájékoztat.
- Annak nem találtam nyomát, hogy a felhasználók magánkatalógusai vagy a LibraryThing által az évek során begyűjtött adatokat tartalmazó Overcat katalógus rekordjai Z39.50 vagy OAI-PMH szabvány szerint online lekérdezhetők lennének. Arra viszont van lehetőség, hogy a könyvtárak beépítsék a LibraryThing szerveréről érkező információkat a saját OPAC-jukba; a különböző API-król a *hu.librarything.com/services/* lapon van tájékoztatás. A felhasználók pedig különféle kisalkalmazások és kiegészítők segítségével építhetik be a könyvgyűjteményük adatait, illetve a rendszer egyéb szolgáltatásait a weblapjaikba, blogjaikba vagy a böngészőjükbe; ezek a *hu.librarything.com/more/widgets* oldalon vannak összegyűjtve.

Moly

Honlap: <http://moly.hu>

E-mail: nagybence@moly.hu

Fenntartó: Tipográf Kiadó és Szolgáltató Betéti Társaság

Értékelés dátuma: 2011. július 30.

Értékelő: Dávid Adrienne

Általános értékelés

A *Moly* egy speciális *közösségi oldal*, melynek középpontjában a könyv és az olvasás áll. A 2008 decemberében indított szolgáltatás sajátos virtuális találkozóhelyet jelent mindazok számára, akik szeretnek olvasni. A felület nemcsak a művek megismerésére alkalmas, de számos közösségi, webkettes szolgáltatásával lehetővé teszi a széles körű tájékozódást, összehozza az azonos érdeklődésű embereket, lehetőséget ad az olvasmányélmények megosztására, a könyves eseményekhez való csatlakozásra, olvasmányaink, könyveink egyedi értékelésére, valamint többféle szempontú rendszerezésére/rendezésére is. A szolgáltatás méreteire jellemző, hogy már közel 27 ezer re-

gisztrált tagot számlál és 91 ezer bevitt könyv adatait tartalmazza, az adatbázisban megtalálható műveket pedig 787 ezerszer jelölték olvasottnak.*

A *Moly* ötlete és megvalósítása *Nagy Bence* tipográfus, újságíró nevéhez köthető, az oldal fenntartója pedig saját családi vállalkozása, a *Tipográf Kiadó és Szolgáltató Betéti Társaság*. A közösségi jellegből fakadóan a tartalom hozzáadása és szerkesztése a tagokon múlik, vagyis a közreműködő partnerek maguk a használók.

Az oldal tesztelése során tapasztalt hiányosságok:

1. *Regisztráció nélkül nem nézhető meg a Súgó, nincsenek információk az elérhető szolgáltatásokról.* A kezdőoldalra lépve sehol sem találunk tájékoztatást a webhely működéséről, a regisztráció után elérhető lehetőségekről, míg belépés után mindez elérhetővé válik (saját wikioldalak). Bár ma már szinte mindenki számára természetes, hogy a közösségi oldalak használatához szükséges a regisztráció, és a funkciók használata is egyértelműnek tűnik, mégis érdemes lenne egy menüpontot szentelni a bemutatásnak, talán elősegítené a tagok számának növekedését. Különösen az idősebbek lehetnek tájékoztatlanok, akik pedig a statisztikák szerint többet olvasnak, mint a fiatalabb, informatikailag képzettebb emberek, éppen ezért érdemes és hasznos lenne ezt a célcsoportot is elérni, amiben segítséget jelenthetne egy *guide*-jellegű menüpont, vagy a már meglévő *Súgó* elérhetővé tétele a még nem regisztrált felhasználók számára is.
2. *E-könyvek hangsúlytalansága.* A könyvek között böngészve csak elvétve találtam utalást az elektronikus változat létére (pl. MEK-link). Webes szolgáltatásról lévén szó, illetve tekintettel az egyre elterjedtebb *e-könyvolvasókra* és az egyre népszerűbb *hangoskönyv* műfajára, érdemes lenne erre a területre nagyobb hangsúlyt fektetni, a különböző e-formátumokban is elérhető műveket jelezni (pl. Kindle-verzió), továbbá lehetővé tenni, hogy a felhasználók rögzíthessék, hogy az adott művet milyen formátumban (nyomtatott, elektronikus, hangos) olvasták, illetve birtokolják.
3. *Hiányzik a kapcsolat a könyvtárakkal, könyvtári rendszerekkel.* A könyvek forrása a vásárláson, ajándékozáson, baráti körön belüli csereberén túl a könyvtár. A *Molyt* a MOKKA-val összeköt-

* Felhasznált forrás: Nagy Bence: *Moly.hu* – Meetoff, 2011. június 25.

<http://meetoff.eu/meetup/nagy-bence-moly-hu-2>

ve például nemcsak arról tájékozódhatnánk, hogy a közelünkben lévő könyvtárban megvan-e és kölcsönözhető-e az áhított mű, de ezen kívül a felhasználók által írt értékelések, leírások mellett szakmai szintű, „objektív” és „hiteles” könyvészeti adatokat is kaphatnánk.

4. A felület nem akadálymentes, így a vakok, gyengén látók számára sajnos nehézkes a szolgáltatás használata.

Összefoglalva: A Moly a magyar nyelvű internet világában egyedülálló könyves közösségi oldal, számtalan web 2.0-s funkcióval, melyek lehetővé teszik a legszélesebb körű tájékozódást a művek között, összehozzák a hasonló ízlésű és érdeklődésű olvasókat, lehetőséget adnak arra, hogy egyedülálló módon, a többi felhasználó véleményére alapozva választhassunk olvasmányt magunknak, és teret ad az olvasmányokon keresztüli önkifejezésnek. Egy rendkívül összetett, számos szolgáltatást nyújtó adatbázisról van szó, melyet a használói építenek. Kiemelendő, hogy a felhasználó és a művek egyformán a szolgáltatás középontjában állnak, mindkét fél „kiszolgálása” azonos hangsúlyt kap. A folyamatos fejlesztésnek hála a szolgáltatás permanensen fejlődik, az elérhető funkciók száma nő. A fent leírt hiányosságok figyelembe vétele és orvoslása tovább növelheti a felhasználók elégedettségét, az adatok hozzáadott értékét, az oldal népszerűségét. Különösen fontosnak találom a könyvtárakkal való kapcsolat kiépítését.

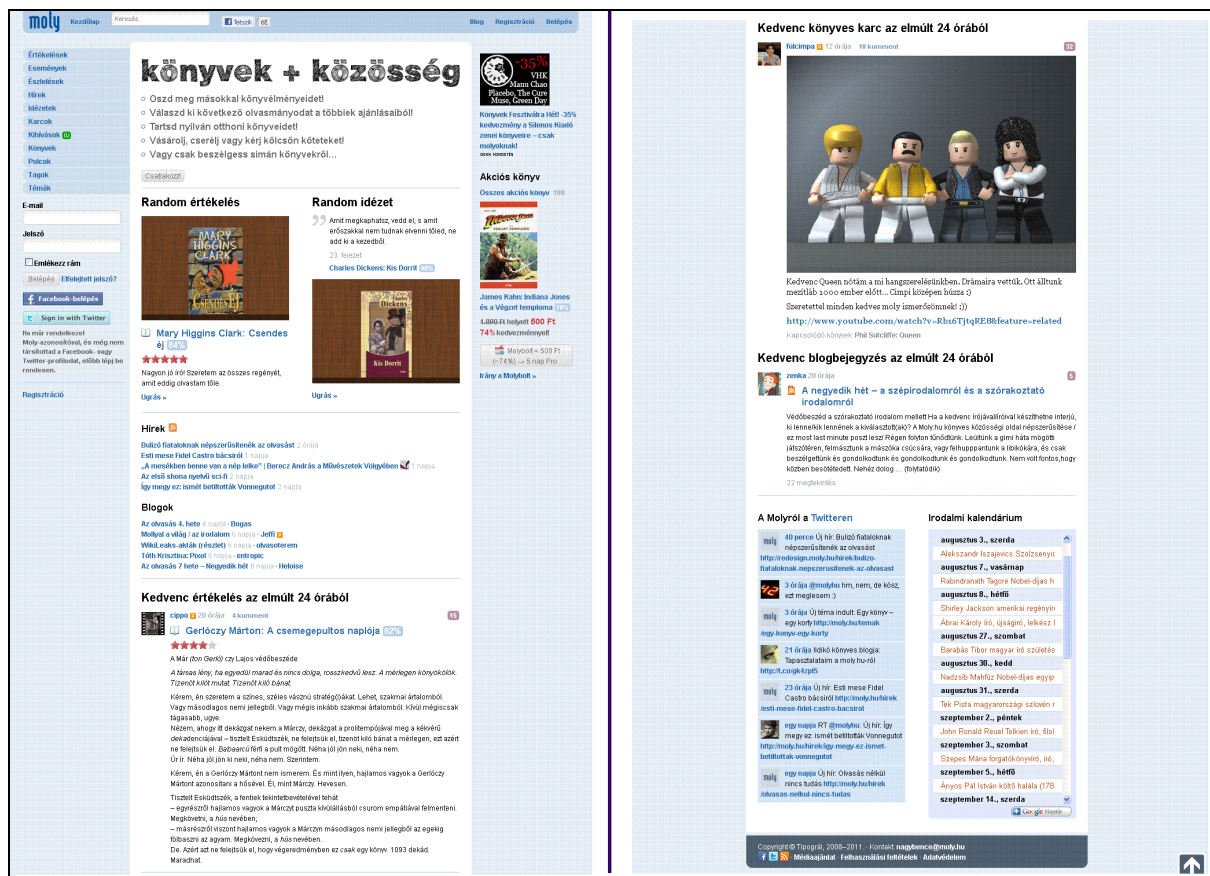
Részletes értékelés

Felület, használhatóság, segítség

- A Moly felülete egyszerű, letisztult, logikus felépítésű, könnyű kiigazodni az oldalon. Regisztráció nélkül értelemszerűen kevesebb funkciót találunk, mint belépve a rendszerbe, de a könyvek adatait és az értékeléseket, idézeteket, kapcsolódó linkeket bejelentkezés nélkül is elérhetjük, ami lehetővé teszi a gyors tájékozódást. Belépett felhasználóként pedig számos további lehetőség áll rendelkezésünkre. Az oldalon közvetlenül is regisztrálhatunk, de mód van arra is, hogy már meglévő Facebook-os vagy Twitter-es azonosítónkkal lépünk be a rendszerbe. Nincs preferált böngésző megnevezve, az oldal a legismertebbekkel többnyire gond nélkül megjeleníthető.
- A főoldal egyértelműen eligazít, a menüpontok átláthatóak (6. ábra). A kezdőlapot random értékelések, idézetek, illetve a legfrissebb hírek,

kapcsolódó *blogbejegyzések* töltik meg, ízelítőt nyújtva a tartalomról, illetve egyúttal bemutatva a szolgáltatás sokszínűségét. Közösségi oldalról lévén szó, a szolgáltatás számos olyan funkciót tartalmaz, amelyek a felhasználók közötti kapcsolatokon, a kommunikáción, a megosztáson alapulnak. A többi felhasználóval kapcsolatba léphetünk, tartalmaikat véleményezhetjük, saját könyves élményeinket pedig megoszthatjuk a közösséggel nemcsak a Molyon, de akár a Facebook-on, a Twitter-en és más közösségi oldalakon is, vagy a saját blogunkon (a megosztás lehetősége, illetve a rendelkezésünkre álló *beágyazókód* beillesztése segítségével). A rendszer rendkívül összetett, az adatbázisban összegyűlt adatok sokféle szempontú lekérdezésére, rendezésére képes, így főként a kényelmi funkcióknál lehetne finomítani, ésszerűsíteni itt-ott (pl. a váro- és kívánságlisták rendezése, duplikátumok törlésének lehetősége a listákból, idegen nyelvű könyvekkel kapcsolatos szűrés megoldása), de ezek tényleg csak apróságok.

- Az egész szolgáltatás szerkezete, a jól eltalált funkciók, a szemmel láthatóan kialakult felhasználói kör, az összeszokott társaság jelenléte egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy a Moly kedvelt gyülekezőhelyévé váljon mindazoknak, akiknek szenvedélyük az olvasás. A *könyvmoly* kifejezésből származó Moly név további kreatív felhasználásából született *molyoló* (regisztrált tag) és *molyítás* (a Molyon való aktivitás) kifejezések használata kedves színfolt.
- Mint ahogy a bevezetőben már említettem, regisztráció nélkül sajnos nem érhető el a *Súgó*, amely egyébként a szolgáltatás *wikioldalai*nak részét képezi. A rendkívül alapos wiki – melynek minden oldala egy-egy funkciót tárgyal – azt a célt szolgálja, hogy a tartalmat formáló felhasználót az egységes adatrögzítés érdekében minden fontos információval ellássa, az összes elérhető szolgáltatás használatát részletesen elmagyarázza. Ha a wikioldalakon nem találunk választ a felmerülő kérdéseinkre, két *fórum* (*Kérdésgyűjtő*, illetve *Hibajelzés* címmel) is rendelkezésünkre áll, ahol azt feltehetjük, megvitathatjuk. Továbbá Nagy Bence e-mail címe szintén elérhető (a lábléccen van feltüntetve), ha közvetlenül vele szeretnénk felvenni a kapcsolatot. Az oldalhoz *blog* kapcsolódik, így nyomon követhető a szolgáltatás „életútja”, ugyanis az összes fontosabb esemény, hír, a fejlesztések és minden egyéb közlendő folyamatosan rögzítve lett itt, már a kezdetektől.

6. ábra A Moly kezdőoldala (két részre vágva)

Keresőfunkciók, találatok

- Egyszerű, szabadszöveges kereső áll rendelkezésünkre a kereséshez, amely az oldal fejlécében van elhelyezve, így állandóan, bármikor elérhető. A szolgáltatás *Súgója* szerint szerzőre és címre lehet keresni, tapasztalataim szerint azonban más adatokban (például címkékben, polcok neveiben, témák címeiben) is keres. Összesített keresőt nem találunk. A gyorskereső a beírt kifejezést automatikusan csonkoltnak tekinti, ékezetek nélküli keresésre is van mód, a Boole-operátorok használatára azonban nincs, a beírt kifejezések között mindig AND kapcsolat létesül. Érdekesség, hogy már beírás közben, a felismert szó- illetve kifejezésrészlet alapján elkezd leválogatni a találatokat – így esetleg nem is kell végig begépelnünk a keresett adatot, ha megpillantjuk a találatok között, elég rákattintani –, a listát a további kiegészítés függvényében folyamatosan finomítja a program.
- A találati lista tagolt, amelyet a rendszer automatikusan rendez aszerint, hogy milyen nagyobb csoportokba illeszkedő találatokat sikerül elkülönítenie (7. ábra). Ennek megfelelően – nagyobb számú találat esetén – lesz például *Könyvek* és *Szerzők* csoportunk, és ha a Moly valamelyik szolgáltatásában is rátalált a keresett kifejezésre, akkor további csoportokba (pl. *Események*, *Polcok*, *Karcok*) rendezett találatokat is kaphatunk. A csoportok mellett mindig ott szerepel a találatok száma is. Először egy rövidített listát kapunk, de a csoportok alján van egy *Összes találat* link, amely a teljes találati sort megjeleníti. A lista rendezésének befolyásolására nincs módunk.

• *Böngészésre* számtalan lehetőségünk nyílik. Mivel az egész szolgáltatás egyik lényege a könyvek minél több szempont szerinti bemutatása, besorolása, értékelése, rendezése, az erre szolgáló funkciók mindegyikében böngészhetünk. A funkciók felsorolása a bal oldali menüsorban található, ezek bármelyikére kattintva böngészhető halmazokra találunk, amelyek további szempontok szerint rendezhetők. Például az *Értékelések* menüpontra kattintva a következő rendezési szempontok közül választhatunk: *népszerű*, *összes*, *figyeltéké* (ez hasonlít a Twitterből

7. ábra Csoportokba rendezett találati lista

ismert „követésre”, az általunk kiválasztott felhasználók értékeléseit listázza), *saját, kedvenc*. Regisztrált felhasználók többféle szempontot találnak, illetve vannak olyan menüpontok is (pl. az *Idézetek*), amelyek csak bejelentkezett tagok számára láthatók.

Tartalom, minőség

- De vajon mit takar egész pontosan a *könyves közösségi oldal* definíció? Mit találunk a létrehozó által „*könyves játszótérként*” aposztrofált szolgáltatás oldalain? A felületen a következő lehetőségek közül választhatunk:
 - könyvélmények megosztása értékeléssel, leírással;
 - kedvenc idézetek megosztása;
 - új olvasmány kiválasztásának lehetősége a többi felhasználó értékelései alapján;
 - saját olvasmányok, könyvek többféle szempontú rendezése, nyilvántartása;
 - kívánságlisták rögzítése;
 - a könyves közösséggel való kapcsolat, kommunikáció: beszélgetés a művekről, könyvekkel és olvasással kapcsolatos események, hírek, gondolatok megosztásának lehetősége;
 - könyvek vásárlása, cseréje.
- Talán a legfontosabb funkció és egyben az egész rendszer sava-borsa a *könyvek értékelésének lehetősége*. Ennek segítségével ugyanis egészen másféle módon juthatunk információhoz

a művekről, mint korábban. Ha új olvasmányt keresünk, általában a fűlszöveg, esetleg egy rövidebb részlet, vagy a műről szóló kritika elolvasásával, továbbá a család és a barátok, ismerősök ajánlásai segítségével alkotunk képet egy-egy műről, ennek alapján történik a kiválasztás. A Moly e funkciója azonban többet nyújt a hagyományos tájékozódás eszközeinél, hiszen eleve egy nagyobb közösség véleményét, értékeléseit olvassuk, mondhatni „nagyobb a merítés”. A szubjektív módon kiválasztott idézetek, a művek kapcsán kialakult eszmecserék segítenek teljesebb képet alkotni az adott könyvről. Mindezen túl felhasználók alapján is szűrhetünk, hiszen mód nyílik arra is, hogy a Molyon való megnyilvánulásai alapján a miénkhez hasonló ízlésű tagok által kedvelt könyvek közül válasszunk magunknak olvasnivalót.

- Az adatbázisba a könyvek adatai a felhasználók közreműködésével kerülnek fel. A könyvek *értékelése* csillagokkal (1-től 5-ig), illetve szövegesen történik (8. ábra). Mód van arra is, hogy címlapot és saját magunk által megfogalmazott leírást töltsünk fel a könyvhöz, illetve *címkéket* társítsunk hozzá. A leírás (fűlszöveg) esetében a könyv adatlapján való megjelenítés lehetősége a leírás népszerűségétől függ. Tetszés szerint tölthetünk fel bármilyen *idézetet*. Adott művel kapcsolatos *post a saját blogunkból* szintén linkelhető.

The screenshot shows the Moly website interface. The top navigation bar includes links like 'Kezdőlap', 'Vezérlő', 'Friss', and a search bar. The left sidebar contains various filters and categories such as 'Összes friss', '@Adrienne_Da...', 'Blogok', 'Értékelések', 'Események', 'Észlelések', 'Hírek', 'Idézetek', 'Karcok', 'Kihívások', 'Könyvek', 'Molyblog', 'Olasások', 'Polcok', 'Tagok', and 'Témák'. The main content area displays a book review for 'Robert Merle: A sziget' by Balázs Péter, dated 10 hours ago. The review includes a 5-star rating and a percentage of 86%. The text of the review discusses the author's perspective on reading and the value of books. The right sidebar features promotional banners, including one for 'VHK' with a 35% discount, and a section for 'Akcións könyv' (Action books) with a list of recommended books and their prices.

8. ábra Értékelés

- Mint azt fentebb már említettem, a könyvek mellett az oldalon egyenrangú főszereplő maga a *felhasználó* is, a Moly regisztrált tagja, a *molyoló*, aki egyúttal az adatbázis építőjeként is funkcionál. Számos eszköz segíti, hogy önmagát az olvasmányai által minél jobban kifejezhesse, véleményét, benyomásait megoszthassa, továbbá könyveit rendszerezhesse, nyilvántarthassa:
 - A könyvek értékelésén túl módja van arra, hogy műveket vegyen fel különféle listákba (pl. *Várólista*, *Kívánságlista* – a listák értelmezése is szabad, mindenki arra használja őket, amire szeretné); jelölhesse, hogy mit olvasott vagy olvas jelenleg vagy tervez olvasni a jövőben; mi az, ami a tulajdonában van, amit megvenne, eladna, vagy esetleg mástól kölcsönkérne. Ez a lehetőség összeköti a keresletet a kínálattal, hiszen aki például vásárolna, azt megtalálja olyan tag, akinek van az adott műből eladó példánya, és fordítva.
 - Olvasmányainkat többféle szempont szerint rendezhetjük, erre szolgálnak a *Polcok*. A polc könyvtáros szemmel nézve a besorolás eszköze, és szintén teljesen szabadon definiálható. Rendezhetjük könyveinket műfaj, esetleg téma szerint külön polcokra, de akár szerzői polcokat is létrehozhatunk. Csak a fantáziánk szab határt a lehetőségeknek. Meghatározhatjuk azt is, hogy virtuális könyvespolcaink csak a sajátjaink, vagy esetleg nyilvánosak és mások is pakolhatnak rájuk. A polc véglegesen is lezárható.
 - Az önkifejezés eszköze a *Karc*: amolyan helyzetjelentés-féle, információközlő rövid szöveg vagy kép, illetve videó (e két utóbbi csak PRO státuszú tagok számára elérhető – erről később bővebben), amelynek nem feltétlenül kell valamilyen műhöz kötődnie.
 - Az *Események* menüpont könyvekkel, olvasással kapcsolatos történésekre hívja fel a figyelmet, illetve gyűjti össze a téma iránt érdeklődőket, résztvevőket (pl. „*Jane Austen*”).

Klub – Büszkeség és balítélet). Ebből nőtte ki magát a nemrégiben elindított *Kihívások* funkció, ami az olyan eseményeket gyűjti egybe, melyeknél konkrét célok, feladatok fogalmazódnak meg (pl. „*Harry Potter (újra)olvasás*”, „*Vásárolj két könyvet! – Kampany a magyar ÍRÓKÉRT*”).

- Érdekes színfolt az *Észlelések* menüpont (9. ábra). A közösség tagjai jártukban-keltükben figyelik, hogy (pl. iskolában, strandon, tömegközlekedési eszközön) mit olvasnak az emberek, és a megfigyeléseiket rögzíthetik ezen a felületen.
- Az ismerősök bejelölése, aktivitásuk nyomon követése a *Figyelem ezentúl* funkció használatával történik, így – a Twitterhez hasonlóan – az adott személy minden Molyon történő megmozdulásáról, *molyolásáról* értesülünk. Itt is érzékelhető némi nehézség a felületen. Például listázhatjuk a követett személy értékeléseit, viszont nem érjük el azokat közvetlenül: a listában konkrét címre kattintva a könyv adatlapja jelenik meg, amelyen keresgélni kell a megnézni kívánt értékelést, illetve felajánlja ugyan a követett személyek értékeléseinek megjelenítését, de ez már egy újabb lépést jelent. Ráadásul, ha több személyt is követünk, ez több értékelés átnézését jelenti, holott mi

csak arra az egyre vagyunk kíváncsiak. Érdemes lenne tehát az értékeléseket közvetlenül is elérhetővé tenni.

- Lehetőségünk van arra, hogy a törölt felhasználók tartalmait – amelyek „Névtelen” megjelöléssel a rendszerben maradnak – a sajátjainkhoz csatlakoztassuk, ezt az *Örökbefogadás* funkció teszi lehetővé.
- Olvasással, könyvekkel kapcsolatos *hírek* rögzítésére is mód nyílik, illetve a *saját blogunk témához kapcsolódó postjait* is megoszthatjuk a felületen. Az egymás közti kommunikációt a *Témák* menüpont alatti fórum biztosítja, mindemellett *személyes üzenetküldésre* is van lehetőség.
- Azokat a felhasználókat, akik sokat tesznek az oldal érdekében (akár feladatok vállalása, akár az oldalhoz kapcsolódó internetes könyvtárházban való vásárlásaik, akár a fejlesztés közvetlen támogatása révén), úgynevezett *PRO tagsággal* jutalmazza. A szolgáltatás néhány plusz kényelmi funkcióval kedvez ezeknek a tagoknak.
- Felhasználóként természetesen *saját profiloldalunk* is van személyes adatokkal, Molyos tevékenységünk nyomaival és számtalan beállítási, szűrési lehetőséggel. A *Vezérlő* modul lehetővé teszi, hogy az egyes funkciókat egy közös felületről érhesük el.

Észlelések

Összes
Figyeltké
Saját
Kedvenc

zsosfigirl 4 órája

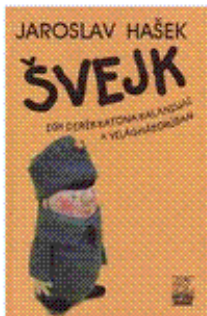
2 ★

Jaroslav Hašek: Švejk

Dupla észlelés

A Fekete tenger partján olvasta egy ötven év körüli nő, miután befejezte az ebédjét. Egyedül volt. Három napra rá, ugyanott, ugyanezt olvasta, szintén ebéd után.

Hozzászólás

9. ábra Észlelés

- A szolgáltatáshoz üzleti vállalkozás is kapcsolódik, ez a *Molybolt*. Az *internetes könyvárúhá* egy adott könyv adatlapján közvetlen ajánlattal, a szolgáltatás különböző felületein pedig akciós és egyéb lehetőségekkel képviselteti magát. Így mód nyílik arra, hogy a kiválasztott könyvet már a Moly felületén, egyetlen kattintással megvásárolhassuk.

Metaadatok, bibliográfiai információk

- A felhasználók számára az információk legfőbb forrása a *művek adatlapja* (10. ábra). Mint arról korábban már szó esett: a könyvek adatait a tagok viszik fel a rendszerbe. Az adatbázis építése azonban nem kontroll nélküli, a regisztrált felhasználók mellett kiemelt tagok: *szerzők*, *adminisztrátorok*, *szerkesztők* és *hírszerkesztők* segítik munkájukkal az adatbázis építését, ők szerkesztik és ellenőrzik a tartalmakat, továbbá felügyelik a wikioldalakon lefektetett szabályok betartását. Adott mű adatlapján a következő információkat találjuk:
 - *szerző neve* és *cím*, továbbá az *értékelések átlaga*, százalékban kifejezve;
 - *megosztás* lehetősége más közösségi felületeken;

- *borítók(k)* – jelezve, hogy hány db. van belőle (az összes látható);
- *fűlszöveg(ek)* – jelezve, hogy hány db. van belőle (több leírás esetén a felhasználók szerinti legnépszerűbb kerül ki az adatlapra, de a többi is megjeleníthető);
- a kötet megtekintése a *Molybolt* kínálatában;
- regisztrált felhasználóként történő megtekintés esetén számos személyes jelölési lehetőség, például *Most olvasom*, *Már olvastam*, *Várólistára*, *Kedvenc könyv*, *Van saját példányom*;
- *címkék* – a felhasználók által rögzített tárgyszavak;
- *Sorozatpolc* – abban az esetben jelenik meg, ha a mű valamely sorozatnak a tagja;
- a Moly közösségével kapcsolatos információk: *Most olvassa*, *Várólistán*, *Kívánságlistán*, *Elcserélné vagy eladná*, és mindegyik kategórián belül az érintett felhasználók halmaza;
- jobb oldalt összegyűjtve megtaláljuk a műre vonatkozó összes egyéb aktivitást is (*Értékelések*, *Olvadások*, *Idézetek*, *Polcok*, *Karok*, *Észlelések*, *Magánkönyvtár*, és itt található a *beágyazó kód* is);

The screenshot displays the Moly website's book data page for 'A csudálatos Mary' by P. L. Travers. The page is divided into two main sections: a detailed book information area on the left and a user review section on the right. The left section includes the book cover, title, author, and various statistics such as ratings, reviews, and a list of users who have read the book. The right section shows a list of user reviews with star ratings and comments. The page is in Hungarian and includes a sidebar with navigation links.

10. ábra Egy könyv adatlapja (kettévágva és rövidítve)

- *Top értékelések;*
 - *Top idézetek;*
 - a művel kapcsolatos *külső blogbejegyzések;*
 - a művel kapcsolatos *külső linkek;*
 - ajánló: *Ha tetszett a könyv, ezeket is olvasd el.*
- Az egységesítésre való törekvés megjelenik a címkézésnél is. A könyvtári tárgyszavazáshoz hasonlatos tevékenység nem teljesen szabad, nem rögzíthető bármilyen szó vagy kifejezés: a tagok kizárólag a szerkesztők által létrehozott címkék közül választhatnak, de van mód arra, hogy a *Címkeigénylés* fórumban újabb kulcsszó rögzítését kérjék, ha a meglévők között végképp nem találnak olyat, amellyel a tartalmat megfelelően kifejezhetnék.
 - A fentiekből kiderül, hogy a művekről valóban széles körű információkhoz jutunk. Közösségi oldalról, felhasználók által épített tartalomról lévén szó, úgy gondolom, hogy a könyvtári színvonalú leírás, az egységes és minden metaadatra kiterjedő, precíz bibliográfiai információk rögzítése nem lehet elvárás. Az esetlegesen előforduló tárgyi tévedésekért azonban bőségesen kárpótol az a sok, rendkívül gazdag és másutt meg nem található egyéb információ, amelyet a művekkel kapcsolatban a honlap nyújt nekünk. Hozzáadott

értéket képvisel a tagok szubjektív, egyéni véleménye, és ezeknek az egyedi értékeléseknek a sokasága. Kiegészítésként viszont mindenképpen hasznos lenne a könyvtárakkal és a kiadókkal – és ezen túlmenően nemcsak a hazai, de a nemzetközi információs rendszerekkel – való kapcsolatkeresés, az adatbázisok összekötése, a többirányú információáramlás megoldása.

Beérkezett: 2011. VIII. 9-én.

Dávid Adrienne

az Országos Széchényi Könyvtár
Digitális Gyűjtemény Osztályának
informatikus könyvtáros munkatársa.
E-mail: dadrienn@oszk.hu

Drótos László

az Országos Széchényi Könyvtár
Magyar Elektronikus Könyvtár
Osztályán főkönyvtáros.
A Magyar Elektronikus Könyvtárért
Egyesület elnökségi tagja.
E-mail: mekdl@iif.hu

Meghalt Michael S. Hart

Szeptember hatodikán meghalt *Michael S. Hart*, a Gutenberg Project (PG) alapítója, az elektronikus szövegek feltalálója. Ha ő nem lett volna, talán a MEK, a Google Books vagy az e-bookolvasó sem született volna meg. Karizmatikus, szenvedélyes ember volt, aki mindvégig szem előtt tartotta eredeti törekvését és ideáit a digitális könyvtár kapcsán. A célja az volt, hogy a kultúra mindenkinek eljusson. Nem zavarta, hogy a PG mindig megmaradt olyan, a szó legjobb értelmében vett amatőr közösségnek, amelyben a tartalom, méghozzá a korlátozás nélkül, ingyenesen elérhető tartalom mindig többet ért, mint a lenyűgöző felszín. Nem zavarta, hogy a PG-ből származó projekteket nem kevesen üzleti céllal is felhasználták, és az innen származó szövegek megjelentek a Google Books projektben, vagy az Amazonon pénzért Kindlere tölthető változatban. A PG számos megmérettetésben bizonyult a web egyik legfontosabb helyének. Külön szót érdemelnek irodalmi igényekkel megfogalmazott levelei, akár a legkeményebb, a PG körül csoportosuló közösséget leginkább megosztó vitákban. Hart talán az egyetlen az internetet meghatározó nagy alakok közül, aki milliomos sem lett (sőt...), és a lovaggá vagy díszdoktorrá avatás is elkerülte. Ehelyett inkább az a kép jellemzi legjobban, amin egy orbitális méretű lila kalapban egy fa tetején ücsörögve könyvet olvas. Az egyik önkénteseknek szóló tanácsa ez volt: „A tanulás önmaga jutalma. Nem tudnék ennél jobbat mondani.”

Legközvetlenebb munkatársa, *Greg Newby* emlékezése, amit a PG önkénteseinek listájára küldött, olvasható a <http://www.gutenberg.org/wiki/Main-Page> webcímen.

Király Péter

Forrás: *Katalist*, 2011. szeptember 8.